

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminea, F6ica una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doidecari, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 91.

Brasiovu, 27/15 Noembre 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Senatulul imperialu.

Festivitatea deschiderii senatului imperialu prin cuventulu de tronu se incep6u in 4 Noembre.

La 11 6re dupa cultulu ddiiescu, indata senatorii se adunara in sala de ceremonii a resiedintiei unde Maiestatea S'a imperat6s'a inca ocup6 locu de a dr6pta tronului dimpreuna cu archiducesele intre salutari de bucuria, corpulu diplomaticu inca se afl6 de a stang'a. In piati'a resiedintiei o brigada dede o salva, candu porni Maiestatea S'a imperatoriulu catra sala; totuolata incep6u si trasulu clopoteloru resiedintiei, care dur6 pana la finitulu ceremoniei, si precedatu de ministri si cancelarii aulici, de archiduci si de statulu amplotiloru curtii si camerari intra Mai. S'a in sala in uniforma de maresialu campestru, se sui pe tronu si siediendu si acoperendusi capulu binevoi a ceti cuventulu de tronu precum se vede in traducerea din Nr. tr. Cuventarea f6u intrerupta de vivate mai vertosu unde se vorbesce, ca se sper6sa reinceputulu activitatii constitutionale in partea orientala din imperiu, apoi la pasulu, care suna despre relatiunile amicabile catra t6te puterile mari si despre speranti'a de a se incungiura incurcarile esterne, precum si unde se vorbesce despre invingerile si virtutea trupeloru aliatae in resbelulu cu Dani'a; 6r' in finea cuventulu resun6 sal'a de trei vivate, intre cari Mai. S'a cu suit'a se retrase in chielele interio6re, si afara se anuntia finirea actulu cu 21 desiertari de tunuri.

II. Siedintia a casei de susu (16 Noembre) se deschide de pres. pr. Carolu Auersperg. Ministrulu de esterne gr. Mensdorf, min. de politia bar. Mecsery si canc. c. N6das di pe banc'a ministriloru. Se incep6u alegerea verifcatoriloru, apoi gr. Mensdorf impartesesce pactulu familiei imperatesci incheiatu in 9 Aprile la Miramare cu inaltimea s'a imperat6sca archiducele Macsimilianu, acum imperatu alu Mecsicului.

Prin acestu pactu alu familiei imperatesci se l6peda arch. Macsimilianu de ori-ce pretensiune la urmarea pre tronulu Austriei, pana candu se va mai afl6 vre unu altu descendentu din dinastia in line'a barbat6sca, precum si de dreptulu de a purta tutoratulu preste vreunu succesoru minorenu la tronu; 6r' in art. 3 in casu, candu se ar' stinge cu totulu descendentii barbatesci ai celorulalti archiduci si descendenti ai loru, isi retiene dreptulu in t6ta form'a pentru descendentii sei de partea barbat6sca, 6r' devenindu cumva succesiunea la linea feme6sca, atunci se se sustiena ordinea succesiunei nemodificata. Totusi urmasii archiducelului Macsimilianu numai atunci potu urma pe tronulu Austriei, d6ca se voru tien6 de religiunea r. cath.

Se mai l6peda arch. si de t6ta pretensiunea si dreptulu la ori-ce avere a familiei austriace, dimpreuna cu descendentii sei de ambe secesele, 6r' pentru casuri straordinari, de vreo stramutare in relatiunile cele de nou intemeiate, 'si rezerv6sa pretensiunea a se impartasi la venitele fondulu pentru ingrigirea familiei in sensulu § 44 alu statulu familiei din 3 Fauru 1839 si 6r' candu dupa stingerea altoru descendenti barbatesci voru deveni in dreptu la tronu descendentii s6u de-

scendentele lui, 6r' in privinti'a dreptulu legiuitu de clironomia se pastr6za § 39 alu statulu familiei din 3 Fauru 1839 despre membrii suverani ai familiei.

Dupa cetirea actulu la propunerea c. Hartig decide cas'a a multiamu Mai. Sale pentru impartasirea acestui actu, fora alu pune sub vreo desbatere. De aici la propunerea card. Rauscher se decide urgenti'a adresei la cuventulu de tronu; se alege comitetu pentru adresa, in care e si ep. Fogarasi, se alege comit. de petitiuni, in care se afla dintre ardel. br. de Bruckenthal, comisiunea financiuala de 25 insi numera si pe br. Pop, ep. Fogarasy si br. Bruckenthal.

II. Siedintia a casei deputatiloru se ocupa cu licentiele de absentare; si abatele Eder propune urgenti'a unei adrese la cuventulu de tronu si o comisiune de 12 membri spre scopulu acesta. Deput. Schindler cere numai 9 membri. Eder dice, ca intr'o adunare de 40 deputati s'a aflatu a fi cu dreptu, c6 se se respecteze aici deosebitele nationalitati, de aceea se fia 12 insi in comisiune. La votare se primesce a se face adresa, inse la comisiune o parte din stang'a, polonii si doi ruteni vot6sa cu Schindler, pentru 9 insi; ministrii inse, centrulu, ardelenii si rutenii invinsera cu 93 in contr'a la 69 voturi, c6 se fia 12 membri, si asia intr6 si unu romanu D. Moga in com. pentru adresa cu Zimmermann, ardeleni, pe lunga Giskra, Brinz, Herbert, Berger, Potocky c6 polonu, Pratobera, Tinti, Kuziinsky ductorulu ruteniloru, Hagenauer si Ryger.

Secretarii se al6sera, intre cei optu si Puscariu, Gull si Obert. Presied. propune constituirea despartimenteloru si alegerea comiteteloru de verificatiune si petitiuni.

E de insemnatu, ca indata la inceputu s'au marcatu in cas'a deputatiloru d6ue partite, stanga cu cehii si polonii, cari ignorara in consemnatiunea sa natiunile ruten'a si roman'a, si conservativii liberali, cari respectara si pe acestea natiuni la alegerea com. pentru adresa, care e celu mai importantu actu politicu.

Bugetulu preliminaru de ministeriulu financiaru pe an. 1865 in cifre specifice se arata asia:

Spesele: Curtea imperat6sca 7,421.144 fl., cancelari'a cabinetulu 63.482 fl., senatulul imp. 966.312 fl., consiliulu de statu 146.782 fl., consiliulu ministriloru 65.985 fl., ministeriulu din afara 2,374.430 fl., ministeriulu de statu 31,104.350 fl., cancelari'a de curte a Ungariei 12,071.015 fl., cancelari'a de curte a Transilvaniei 3,543.391 fl., cancelari'a Dalmatiei, Croatiei si Slavoniei 2,165.997 fl., consiliulu de invatiamentu 55.140 fl., ministeriulu finantialoru 342,876.466 fl., ministeriulu comerc. si alu econ. nationale 13,606.741 fl., ministeriulu dreptatii 8,204.894 fl., ministeriulu politiei 3,372.864 fl., control'a statulu 3,795.881 fl., ministeriulu resbelulu 105,767.772 fl., ministeriulu marinei 11,102.766 fl. — Sum'a 548,705.412 fl. v. a.

Coperirea ese din: Darile drepte (capu, mo-sii, cladiri, venitu) 126,799.000 fl. Indirepte si anume: Tacs'a de consumu (Verzehrung) 16,868.000 fl., tacs'a pe vinarsu 6,265.500 fl., tacs'a pe vinu si pe mustu 16,886.758 fl., tacs'a pe bere 5,520.289 fl., accis'a la

carne si vite de taiatu 5,520.289 fl., accis'a la zacharu 7,810.530 fl., tacs'a de consumu dela alte obiecte de ale mancarii 1,920.947 fl., arendi 5,126.505 fl., vamile (Zoll) 16,081.080 fl., sarea 39,983.600 fl., tabaculu 60,883.690 fl., timbru 16,648.092 fl., tacsele judeoatoresci 26,477.441 fl., Loteri'a 26,477.441 fl., vamile de drumu 3,338.126 fl., la acestea mai adaugunduse inca si alte rubrice de venituri merunte, sum'a totala a venituriloru, sum'a dariloru indirepte face 243,373.272 fl. Sum'a totala a venituriloru 518,227.000 fl. v. a.

Precum mai veduramu si in Nr. tr. preliminarulu in tregu ala ministrului finantieloru si elaboratu intru tóte amerruntele lui coprinde totudeauna cate o carte grósa in 4. Cei carii si iau ostenél'a de a o ceti intréga cu luare aminte, isi potu castiga unu meritu pentru poporu. Acela e oglind'a starii nóstre.

Bugetulu pentru cultu si instructiune pe anulu 1865 e pentru cons. scol. 64.345 fl., adausu pentru institute scolare 390.939 fl., institute de studii mai inalte 2,175.965 fl. pentru scientia si arte in Lombardi'a 16.266 fl., academi'a de arte 94.942 fl., comisiunea centrala pentru cercetarea monumenteloru 8000 fl., sustienerea si redicarea monumenteloru publice 116.494 fl., fundatiuni si adause la scopulu institutiunei 349.376 fl., ecuivalente etc. 18.326 fl., spese de patronatu pentru scopulu institutiunei 42.220 fl. — Tóte laolalta 3,276.873 fl.

Pentru cultu: Anticipatiuni pentru institutele relig. cath. 1,555.801 fl. fundatiuni si adause la scopuri de culte: cultulu cath. 166.444 fl. cultulu evang. 57.553 fl. cultulu gr. n. un. 40.942 fl., ecuivalente etc. 175.557 fl., spese de patronatu pentru scopuri de cultu 75.882 fl. — Tóte laolalta 2,072.179 fl.

NB. Bugetulu pentru institutiune e scadiutu cu 76.829 fl. de cum fú in an. 1864, ér' celu pentru cultu cu 183,930 fl. e mai multu. Si acoperirea e numai 331.313 fl., pe candu an. tr. era 48.348 fl.

Academia romana de drepturi in Ardealu óre nu se afla neci in estu anu intre rubricile specialisime ale instructiunii? Noi purtamu mare frica, ca vomu fi ignorati cu totul si in estu anu in punctulu acestu pré importantu si care taia fórté aduncu in viati'a si cultur'a nóstra politica nationala; de acea asteptamu luptare in punctulu acesta din respoteri, ca-ce altufeliu egalitatea de drepturi politico-nationale ni se jignesce, si sustienerea si desvoltarea nationalitatii romane din Ardealu necrestanduse se concrede numai fatalitatii si se lasa supusa la totu felulu de greutati intru inaintare, remanendu avisata a se veri numai dupa usi'a celoru lalte dóua limbi din patria. — Ni se sioptea mai antierti, de pe la in. cancelaria aulica, ca va veni ordinea si la redicarea acestei academii nationale si, dupa cum scimu, chiaru neci in anulu decursu nu ni se taiá tóta speranti'a in senatulu imperialu, care dispune cu bugetulu, totusi la diet'a transilvana vedemu, ca nu venira neci proiecte neci propuneri de felulu acesta, si ne remase numai sperarea, ca din bugetulu cancelariei aulice transilvane nu va fi remasu ér' data uitarii acésta dorintia generala a romaniloru din Austri'a, dicu a romaniloru din Austri'a, ca redicarea unei academii de drepturi cu limba romana in Ardealu ar' satisfice órecum si asteptariloru si necesitatiloru tempstive ale celorulalti frati romani. In catu pentru personalulu profesoriloru academiei si pentru lips'a studiiloru in limb'a romana, potemu garanta, ca aici vomu poté invince tóte pedeele, si ne vomu incorda si noi a mai suplini alte necesitati, ce ni s'ar' arbori inainte, numai in bugetulu imperiului se nu remanemu postpusi si necrestati dupa atatea dovedi de lealitate si credentia neclatita, catra tronulu si oatra unitatea imperiului, cari merita a fi cu multu mai pretiuite, de catu, de catu crutiarea de vro 15 mii fr. pe anu cam pe oatu se da si pe cea magiara din Clusiu si pe cea germana din Sabiuu. Apoi ce dicu romanii? — Ecco ce: Nu credemu, ca potemu fi conatiune politica, fora academia de drepturi in limb'a nationala!! —

Unu imprumutu nou de statu mai fece min. de finantia de 25 mil. spre a acoperi de plinu imprumutulu celu de 70 mil. fostu votatu in an. tr. dela 14—21 Noembre séra tienu suscrierile si obligatiunile se emitu cu 87 pentru suta si interesu 5% dela 1 Iuniu a. v. incepundu. Suscrierea la acestu imprumutu a ajunsu cifr'a de 30 milióné.

Colecte pentru Ardealu s'au ordonatu de catra ministerulu de statu prin tóte tierile imperiului spre a se intinde ajutoriu celoru cercati de esundari, grandina si de recolt'a cea trista si nula a acestui anu, mai vertosu in porumbu si vinu sol.

— Despre conchiamarea dietei Ungariei min. Schmerling findu interpelatu in adunarile comisiuniloru, nu a respunsu mai multu de catu ce e in cuventulu de tronulu: dorintie si asteptari; ér' mai molestandu cu intrebarile, emise unu respunsu: „Póte ca in véra, pana candu consiliulu imperialu latitu si va fi incheiétu pertractarile.“ Cei 45 de liberari inca nu'su multiamiti cu expresiuni de asteptari si dorintie cu deosebire polonii, cari ar' fi voitu se audia de pe tronulu ca s'a redicatu starea martiala cu totul din Galiti'a, apoi cechii séu boemii, cari ér' remasera afara, totu asemenea se esprima prin diurnale.

Ministrulu de statu Schmerling a respunsu la interpelatiunea lui Schindler pentru legea responsabilitatii ministriloru: cumca nu se póte face, pana candu nu se va resolvi intrebatatiunea constitutiunii. Intre candidatii stangei pentru comisiunea finantiala érá si dn. Baritiu, Schuler-Libloy si Dr. Deutsch.

In oas'a de susu s'a desbatutu adres'a si s'a si primitu en blocu; ea e o parafraze a cuventulu de tronulu.

Cu tóte, ca ministrii nu concessera publicitatea celoru descoperite de ei prin comisiuni, totusi strabatú la lumina si dechiararea ministrului Mensdorf in caus'a conventiunei italiene, despre care asigurá, ca gubernulu se conduce de principiulu de a pastra pacea; totusi regimulu nu e aplecatu a intra cu Itali'a in acele relatiuni amicabile, cu cari fú correntitu din partea Francoiei, ci cu Prusi'a cere interesulu nationalu a pastra relatiuni amicabile. —

Diet'a Transilvaniei. Siedinti'a 109 din 3 Oct. Dupa curente comun'a Nagy Petri, si alte comune, ceru printr'o petitiune asternuta prin dn. dep. Mog'a, cá se se formese unu comitatu ala Turdei separatu se dede la comitetulu pentru impartirea tieriei.

Se mai dau comitetulu de petitiuni: petitiunea in obiecte urbariali a lui Molnár István in contr'a lui Marton István, substernuta totu prin dn. Mog'a; petitiunea — totu in cause urbariali — a lui Székely János etc. in contr'a lui Szabó János din Batka-Madarás; petitiunea dileriloru din Poeni, Ostrom si Pesecanu de pre valea Hatiegului, substernuta prin dn. dep. Popu Petru, prin care se róga pentru eliberarea de prestatiunile robotali; petitiunea lui Ioane Vasilionu din Ciul'a mic'a, in contr'a la Lukács Rosalia din Densusiu, pentru recastigarea proprietatii luate si petitiunea lui Iacobu Armioniu din Ciul'a mic'a totu in contr'a Rosaliei Lukács pentru recastigarea partiei sale de padure luate.

Moga: Inaltu presidiu! Mi iéu indraznéla catra inaltulu presidiu a pune o umilita interpelatiune: In decursulu anulului tr., dupa multe desbateri, s'a infientiatu in diet'a acést'a unu articlu de lege, pentru „egal'a indereptatire a celoru trei limbi ale patriei.“ — Dupa-ce eu sum tramisu, prin unu numeru de poporu mare, care ascépta sanctiunarea articlului acestuia cu multa sete, me sentiu indetoritu a pune umilit'a interpelatiune, cá inaltulu presidiu se binevoliesca a face cunoscutu, ca este sperare, cá articlulu acest'a se-lu potemu capatá saunctiunatu catu mai curundu, séu nu? — si déca nu este sperare, se binevoliesca a spune, ce piedeci stau in cale saunctiunarei acestui articlu de lege? si déca stau óre-care va piedeci, mi iéu indraznéla a rogá pre inaltulu presidiu, cá se binevoliesca a conlucrá dupa potintia spre delaturarea loru.“ (Bravo!)

Alecs. Bohatielu: „Eu sum numai singuru intr'o parere. Eu sum in contr'a § 10 precum se afla in operatulu comisiunei — si asiadara eu m'am alesu singuru cá oratoru, déca nu m'au alesu altii.“ (Ilaritate).

Presied.: „Méltoztassék tehát szolani.“

Alecs. Bohatielu: „Inaltu presidiu! Asiu fi fórté scurtu in vorbirea mea, pentru-ca atatea s'au adusu pro si contr'a § 10, catu eu din parte-mi, pre lunga cea mai mare opintire, nu asiu poté, nu asiu mai sci adauge ceva spre spriginirea §-lui asia precum se afla in proiectulu comisiunei. In contr'a inca asiu mai poté aduce fórté pucinu; inse sunt mai multe dechiaratiuni facute din partea dlui parente reg. Koronka, cari nu le potu neci de catu petrece cu tacerea, cá nu cumva mane poimane se se folosésca cu acelea in contr'a nóstra cá argumentu, dicundu-ne: Qui tacet, consentire videtur.“ --

Domni'a S'a a adusu in o vorbire lunga si scientifica intr'altele, ca noi voimu a contopi natiunea magiara si seculiesca intr'un'a, candu e vorb'a de impartirea reprezentatiei, de si acelea dóua natiuni sunt sorori gemene. — A dóu'a a disu, ca dupa legea presenta nu e destulu de bene represen-

tata aristocrația magiara, care a conlucratu totudeaun'a mai multu spre aperiarea patriei, — si care mai numai singura a aperiatu patri'a cu secuii, pentru-ca saii faceau bani, ér' romanii produceau bucate; — dice, ca aristocrația intr'at'a a conlucratu la aperiarea patriei, in catu mai nu au mai ramasu, precum aréta parochieele cele multe desierte; — Mai incolo potesce, cá tóte orasieele, cari pana la 1848 au avutu doi reprezentanti, se-i aiba si de a-ci inainte. —

Inse, care cu atat'a consecintia logica se léga de trecutu, unde e vorb'a despre Hatiegu si Hunedór'a, pre acestea le lasa a fora din consecintia, si nu le cere reprezentantia. — Ce se tiene de contopirea carea o am vré noi, de acést'a nu e vorba, ca noi, desi oúnoscemu, ca sunt sorori aceste natiuni, scimu inse ca nu sunt un'a, fora natiunea magiara e — dupa unu proverbiiu alu secuiloru — fic'a natiunei secuiesci. Acést'a o dice cunoscutulu proverbiiu secuescu, cunoscutu in tóta secuimea, ca adeca secuii au facutu pre unguri. — Ce se tiene de acea, ca nu e reprezentata de ajuneu aristocrația magiara, eu sum de acea convingere, ca aristocrația magiara din Transilvani'a e asia reprezentata, pre cum e reprezentata si cealalta parte a natiunei magiare, si in care proportiune e reprezentata si natiunea romana, care locuiesce prin comitate dimpreuna cu aristocrația magiara. Si eu nu affu neci o deosebire in interesele aristocrației si ale poporului, ca-ci la noi se affa aristocrația alésa de poporu prin dominiuri mari fórté pucina, ca e contopita intre cetatieni. — Ce se tiene mai incolo de acea, ca aristocrația a aperiatu patri'a acést'a, si cu deosebire aristocrația magiara, acést'a nu stà neci de catu, pentru-ca cum scimu, inainte de a veni Transilvani'a sub oas'a domnitória a Austriei, se aperiá patri'a mai multu prin banderii, la cari trebuiau comitatele se contribuésca dupa multimea poporului, inse nu dupa numerulu aristocrației magiare; — si cumca au luat parte tocmai in asia mesura si romanii cá si magiarii la aperiarea patriei. In cele mai multe comitate sunt totu atatea, ma in unele inca mai multe familii romane nobilitate pentru aperiarea patriei, de catu magiare. — Ce se tiene de desiertarea unoru tieneturi de unguri, eu nu prea cunoscu tieneturi in cari candu-va se fi fostu unguri, si mai pre urma se se fi colonisatu prin romani, ci din contr'a, sciu mai multe tieneturi romanesce, cari s'au contopitu in magiari. Asia in midiuloculu secuiloru e unu satu, astadi magiaru „Oláhfalú“ si „opidulu Bereczk,“ cari inainte cu 400 ani au fostu comuue curatu romanesce. Dar' in districtibus vlachorum din Hunedór'a sunt si mai multe sate magiare, care dovedescu, ca romanii s'au prapaditu versandu-si sangelele intru aperiarea patriei. — Ce se tiene de parochieele cele desierte, eu nu recunosc, ca locuitorii acelor'a ar' fi sangeratu in aperiarea patriei, ci acele parochii desierte vinu inca de sub principii natiunali de atunci, candu mai multe protopopiate romane erau supuse deadreptulu superintendentului reformatu, atunci s'au formulatu parochiiele acelea, cari catuce religinnea romana si-a capatatu esereitiu pucinu mai liberu, indata au remasu desierte parochiiele, facundu-si romanii beserica de confesiunea lor si alegundu-si preoti de limb'a si natiunitatea lor. — Ce se tiene de meritulu nobililoru unguri in aperiarea constitutiunii, le dau dreptu; — inse aicea chiar' s'a implenit dicatórea romana: „Cine imparte, parte si face“ —!— Pentru acea nu asiu dori-si nu sum de acea convingere, cá aristocrației se-i damu noi unu Extra-Wurst, precum a disu dn. Puscariu (ilaritate mare), fora se fia reprezentata si aristocrația intre cealalti locuitori ai patriei dupa proportiunea, ce i se cuvine. — (Va urmá).

De lunga Aiudu pe lenga celea mai multe lipse, de care suntemu incongiurati — una mare lipsa avemu aceea, — ca-ci la tribunalulu comitatensu din Aiudu la despartimentulu de justitia — de care se tienu si causele urbariale, care sunt celea mai delicate si care cuprindu in sene intrebari, si deslegari de viatia, asemenea si la procuratur'a de statu nu se affa neci baremu unu cancelistu; dar' apoi vre unu advocatu de romanu pe aceste locuri nu avemu, neci cine se mai indirepte pe bietulu tieranu in actionatu la vre unu Dr. Ratiu ori Dr. Tincu, cari pe longa tóte ca sunt departati de tribunalu de cate 4 pana 6 mile, totusi lipsitulu in actionatu tieranu in asemenea cause mai alesu urbariale se ar' nevoi ai cauta, déca ar' mai fi cineva, care sei indrumese. — Ce e dreptu la acelu tribunalu se affa 2 asesori si unu cancelistu romani, inse acestia lucra in celea criminale — apoi despartimentulu oriminalu de celu de justitia si urbarialu se affa in departare de 300 pasi — din acestea se vede ca neincungiurata si fórté oportuna lipsa ar' fi denumirea unui individu de romanu catu mai curendu la acestu tribunalu, fiindu tocma si postulu de vice-notariu vacantu. —

Se duce minune de apati'a si indiferentismulu, ce vedemu, ca dovedescu unii barbati intieleginti din partile provincieiloru locuite de romani, afara de pré pucini, cari mai apuca cate odata condeiulu spre a ne mai da buna deminétia prin organulu nostru de publicitate. Noi pe aici si in partile muntiloru apuseni, cá dintr'unu instinctu, ne aflamu pré motivati a face si unu apelu catra ceilalti, ce póte s'au culcatu pe urechi'a acésta, cá se ne damu rendez-vous aici despre starea si impregiurarile, ce ne stringu curele, si pe cari dupa legile de pana acum inca le potemu vindeca, déca vomu ambla dupa medicina, si, déca nu pasimu a le vindeca, e mai multu numai vin'a nóstra. — Cum stati cu limba? Cari romani nu scrieti in limb'a vóstra? De ce? Au nu credeti, ca déca noi nu vomu dovedi venjosia pentru sustinerea demnitatii limbii nóstre, nu vomu reesi neciodata cu egal'a ei respectare? Nu vedeti, ca ne aflamu pusi la proba, cá se ne aratamu aram'a pentru limba, cá apoi se ne o dè uitarii pastranduse usulu vechiu? — Cu scólele, cari se paru, ca cadu intr'o langóre, cu starea economica poporala, cu spiritulu de asociatiune, pentru scopuri comune folositoare, cu iubirea de cultura si citire cum stamu? Dar' saraci'a si neajunsele ce le suferu locuitorii nu se potu vindeca? Ce midiulóce ar' fi a se aplica se taiamu reulu dela redacina? Unde su plagele cele mai mari pe locuitori? Unde e periculu de fómete si cum s'ar' poté intimpina scl. nu 'su obiecte de ajunsu pentru a nu le lasa se puieste alte nenorociri? — Inca odata la revedere aici, cu spiritulu de a ne apara dreptulu de egalitate sanctionatu prin lege. Nu vorba lunga, ci mediulu, nu personalitati, ci obiectivitati. Se ne aratamu, si noi, ca nu suntemu cadavru fora viatia, altufeliu va calca si mutulu in dungi pe gutulu nostru. —

Mai multi.

UNGARIA. Nu soimu, déca scria adeveru „Tem. Z.“, candu impartescesce o apucatura ce trage fin'a luare a minte la impregiurarile situatiunii de astadi. Mai multi cetetieni din Tem.sióra au primitu scrisori scrise cu rosiiu si subscrise cu trei cruci, prin cari se provóca multi adresati a tramite o anumita suma de bani, cam cate 40 fl., la unu locu anumitu, suptu adresa pseodonima „poste restante“ si acésta pe sam'a regimului nationalu? si inca pe longa amenintiare cu mórté celoru, ce nu voru face acésta de voia buna?! „Botschafter“ scria, ca politiei i a succesu a descoperi unu individu, care mai inaint' se faouse vinovatu inse cu alte moduri fraudulente de castiguri. Diurnalistic'a Ungariei inca se affa ametita prin cuventulu de tronu despre cea ce va mai urma cu Ungari'a.

Cronica esterna.

Situatiunea in afara iéa o fisionomia mai seriósa:

In ITALIA dovedi parlamentulu intr'unu siru de siédintie, ca moderatiunea si cumpanirea intielépta a cursului, celu cere solidarea unitatii noului regatu, se affa in mai mare mesura intre reprezentantii tierii, de catu furiosele, si revoltátorele capete ale celoru, cari cu precipitantie si ooler'a loru importuna potea ecspune o tíera periculului de a fi ér' destramata in temeliele cele nóue.

Scimu ce vorbi Lamarmora despre sperantiele puse in conventiune, acele le sprijini cu tóta taria si marquisulu Pe-poli, care midiulóci acésta conventiune dela Franci'a; elu dise despre conventiune, ca ea e fundamentulu alianției Eu ropei liberale; Itali'a va fi stabilu unita, pentru-ca Franci'a s'a la pedatu de ideea federatiunii (dupa tract. dela Zürich) primindu conventiunea, si nu mai remane de catu cestiunea austriaca de resolutu. Respingerea conventiunii ar' frange alianția cea liberata a Europei, ar' nimici creditulu si pe Itali'a ar' rapio la incercari condemnabile. Se sculara si altii cu Perutii si ducele San Donato, cari descrisera apropiarea periculului atatu din partea Austriei, catu si din alianția Romii si a ecspreg. Franciscu II. dicundu, ca Itali'a e ecspusa; altii cu Bicsio provocara ér' pe regimu, cá se se ingrigésca pentru curund'a inarmare a tierii si intarirea fortaretiiloru.

In fine Lamarmora cá presiedinte alu ministeriului descesce starea tierii dovedindu; ca Itali'a se póte apara si nu atarna de fatalitatea unei batalii, apoi Franci'a are interese a nu concede, cá Itali'a se se mai nimicésca vreodata.

In fine se primi conventiunea din 15 cu 317 in contr'a la 70 voturi ad. stramutarea capitalei, la Florenti'a a buna séma.

Bandele de insurgenti garibaldisti cu cameșile rosii la Friaulu si graniti'a Tirolului, vrea se atraga si pe regimu la lupta ptr. Veneti'a, inee regim. italianu dupa „Gaz. of.“ porni in contra insurgentiloru si prinse vreo suta din ei. Din partea Austriei ambla despartimentele de militia in tóte partile Ve-

netiei dupa insurgenti, inse acestia incepura a se constitui in bande guerilice spre a amagi si nacaji militi'a si se latira preste mai multe cercuri, asia, incatu comandantele armatei austriace in Veneti'a se află silitu a publica dreptulu martialii s. statariu, cu putere preste vr'o 18 cercuri, oá toti rebelu vinovati si toti cei ce voru face cauza comuna se fia osinditi la mórte. Fric'a se latise prin faime volante pana in Carinti'a despre asemeni porniri enigmatice.

Dincóce de Itali'a Principele de Montenegro a datu o proclamatune catra fiii muntiloru, cá se se afle gat'a pentru ori-ce eventualitate, punenduse pe pitioru de bataia; fi-induca Luca Vucalovic reincepù a amenintia cu resbelulu ne-dependintii in Erzegovin'a si se crede, ca din caus'a itali-ana cauta se se aprinda si caus'a orientului si póte, ca acesta va si fi momentulu nedependintii elementulu slaviloru meridionali.

Slavismulu se face totu mai potinte prin apropiarea de ideea intr'unirei, si a ajutorirei imprumutate, ei sunt in tarea credintia, ca concentrandusi insuintiele la unu locu, cata se devina domnitorii Europii. Tocma acum cerculésa prin Varsivi'a o brosiura de mare nesemnate, a carei cuprinsu 'si întórce ascutitulu catra Prusi'a si Austri'a.

Ea incepe cu: „Inca nu e perduta Poloni'a.“ Escusa revolutiunea polóna si dovedesce, ca amenintiarea Poloniei vine dela Germani'a: Prusi'a si Austri'a dusmanii slavismului, cu tóte aceste slavii cu maioritaea loru sunt meniti a deveni domnitorii lumii. Nemtii se se multiamésca cu scufa de nópte filosofica (Schlafmütze). Provóca apoi pre toti slavii, cá parasindu singularitatile autonóme, cu polonii in frunte se se alature catra Rusi'a, ca asia voru deveni domnitori ai întregi Europe. Si polonii atunci voru fi in fruntea slaviloru. Din sinulu partitei Pr. Constantinu se fi esitu acésta brosiura.

Din Lemberg scria „Botschafter,“ ca in 18 Noemb., s'a dusu cu carulu de aboru unu transportu de insurgenti catra Poloni'a. Din Iasi inse scria, ca consulatele au primitu avisare dela Constantinop. ca in Romani'a éresi se aduna partit'a actiunii si gubernulu Romaniei inca se provóca a pune stavila la invirea noveloru incercari.

Slavii dia Prusi'a sunt neadormiti, ér' oei din Austri'a striga dupa dreptate si au dóua diurnale „Ost und West,“ care dela anulu nou incolo va esi pe tóta septemana si altu nou „Zukunft“ cu problem'a de a concentra tóte nesuintiele slavice, ca-ci se afla 18 milióne in Austri'a si au viitoriu mare. Alte diurnale slavice, precum si celu din Prag'a „Národ“ dechiara verde intr'unu manifestu alu deput. cechi, cari nu mersera la senatulu imperialu, ca loru le trebue tiér'a autonoma si individualitate politica si istorica a nationalitatii loru, si nu se potu lasa a se inunda si umbri de elementulu germanu, ca-ce ei pórtá cele mai grele sarcini.

ROMANIA. Bucuresci. Prin decretu Domnesou se institue si scól'a de bele arti, séu artile frumóse. Sesiunea consilieloru generali s'a deschisu si vine a se deschide si a camereloru. Tóte consiliile decretara adrese de felicitatiune Mai. Sale Principelui. Dóue au votatu statue, patru colegia districtuali, cari se pórté numele Principelui. Diece gradine publice, monumentre si fonteni dedicate altetiei sale serenissime. —

Consiliale judetiene alegu candidati cate 3, din cari M. S'a Domnulu se intarésca membri pentru corpulu ponderatoriu séu camer'a de susu; cele mai multe consilie dedicara pentru eternisarea numelui M. S. Domnitorului cum se dise mai susu cate o gradina publica; numai alu Ilfovului isi aduse aminte de binefacere filantropica, otarindu a se redica la Olteniti'a unu spitalu de 24 paturi; ér' la Folticeni gimnasiu ce se pórté numele Domnului. Dar' redicarea de gimnasia in totu judeciulu seu de scoli reali, comerciali, agricole nu visara neci parvenii constitutionali cum nu visara oligarhii sute de ani; dar' óre n'ar' fi asemeni institute mai multu de catu ori-ce alta apanagele cele mai onorifice spre a arata recunoscinti'a catra Domnitoriu, carui ei va mai placé luminarea spiriteloru spre imbunarea starei materiale, de catu fal'a góla cu locurile de desfatari epicureice une ori si desfnate? Tóte acele dedicatiuni de gradini etc. publici, prefacetile msi bine dar' in scoli de prasirea si nobilitarea pomiloru, in gradini botanice, si de legumi, cá se ve fia opulu dedicatu mai demnu de suveranulu cu demnitatea si importantia scopului, cá se nu ve judece oei ce ve cetescu ofrandele, si dedicarile, ca ve ingrigiti numai de petreoceri epicureice,

pe candu judetiele sunt tóca de totu feliulu de institute si poporulu mai in starea lui cea naturala inapoieatu. Tóte ocaziunile dar' se le folosimu mai multu pentru binele si inaintarea natiunei in cultura 'si in luminarea spiritului de catu pentru gusturi si infrumietari esterne, pe candu interiorulu e oá vai de elu. Asia fratiloru, déca in era acesta nóua vremu se portamu flamur'a restabilirei si fericirei viétii nationale. Strabunii nostri ne au lasatu maccsima fericirei, care e, ca numai prin salónele virtutiloru se póte trece in cas'a de onóre, ér' intrat'a pe calea virtutiloru sunt in prim'a linea numai institutele de cultura. — Acum se astépta si convocarea sesiunei camereloru, pentru-ca toti suut ouriosi a esperia, déca aceste camere voru fi mai aplecate spre cultur'a poporului, de catu cum fù cea repausata, or' ca nu va avé spiritulu si tari'a ceruta, ad. la agere et pati fortia romanorum est. Vederemo.

Nr. 1262 civ.

2-3

E D I C T U.

Din partea judecatoriei singulare branene in Zernesti se face de obste cunoscutu, ca la cererea lui luonu Georgie Munteanu prin avocatulu Mayer in contr'a lui luon Efremu Tetutia din Simonu Branului pto 1000 fi. v. a. s'a concesu cu resolutiunea magistratului cá judecatoria urbana si districtuale in Brasiovu dtto 8 Octobre 1864 Nr. 3896 ecsecutiv'a vendiare a averii miscatóre si nemiscatóre a ecsecutului anume: 4 cai in pretiu de 108 fl., una vaca de 5 ani in pretiu de 30 fl., unu caru ferecatu in pretiu de 30 fl., si alte mai multe efecte in pretiu de 43 fl., apoi casa de sub Nr. Cons. 296 in pretiu de 85 fl., gradina si curtea cu o superfacia de 96 □ 25 fi., fanatia de sub Nr. top. 4558 si 4559 in pretiu de 115 fi. si diua de vendiare se determina mai antaiu pe 25 Decembre 1864 si apoi pe 8 Ianuariu 1865 in comuna Simonu la 11 óre ainte amédi cu acea bagare de sama, ca ne putenduse face vendiarea cu pretiulu estimatiunei, a doua óra va urma si suptu acesta.

Toti aceia, cari au castigatu vreunu dreptu ipotecariu pe aceste realitati se provóca asi insinua pana la diu'a de vendiare, eara aitumintrelea siesi va avé asi multiemi urmarile.

Conditionile mai de aprópe se potu vedé in cancelari'a acestei judecatorii.

Zernesti in 29 Octobre 1864.

Judecatori'a singulara branéna.

CALINDARIULU

pentru poporulu romanu pe anulu 1865 pe care 'lu pre'nsciintiaseram cu alta ocaziune coprinde afara de indatinatele parti constitutive a le lui inca si urmatórele materii:

Ioanu Maiiorescu (mai multe trasuri din viétii lui, culese de G. Baritiu).

Dora d'Istria (Elen'a Ghica, trasuri din viétii 'i si estrase din scrierile ei).

Scól'a nationala de medicina in Bucuresci.

Ceva despre stricarea limbei.

Din poesiile lui G. Tautu (Iasi 1862): Tiér'a mea. — Respop'a.

Pretiulu 25 cr. v. a. Dela 10 esempl. 1 rabat.

Se póte trage deadreptulu dela editorii Römer & Kamner de aici, séu prin ori-cari librarii.

I n s c i i n t i a r e.

Ne dam onórea de a face eunoscutu, ca depoulu de chartia ce au sustienutu dn. D. Kisling in tirgu straeloru, le am predatu dlui Stefanu de Remenyik.

Multiamindu pentru confientia pana acum daruita, rugamu de a ne impartasi de densa si pe viitoru.

Priv. c. r. mech. fabric'a de chartie de Orlatu.

In relatie cu aviso de mai susu, me onorediu de a anoncia, ca am unu asortimentu de totu felu de chartie si sunt in stare de a efectui cele mai intinse ordine, cu pretiurile cele mai estine.

Depoulu fabricei de chartia de Orlatu in Brasiovu.

Stefanu de Remenyik,

piatia terglou Nr. 326.

2-3

Cursurile la bursa in 26. Noembre 1864 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 58 cr. v.
Augsburg	—	—	116 „ — „

Redactoru respundietoru

JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

JOANNE GÖTT.